

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

ШИЛОВА ДАРІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 343.135

**ЗАХИСТ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОВАДЖЕННЯ ПРИ ЙОГО ЗАКРИТТІ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ**

12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-
розшукова діяльність

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2014

Дисертація є рукописом.

Робота виконана на кафедрі кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор **Капліна Оксана Володимирівна**, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, завідувачка кафедри кримінального процесу.

Офіційні опоненти:

– доктор юридичних наук, професор **Шумило Микола Єгорович**, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, професор кафедри правосуддя;

– кандидат юридичних наук, доцент **Письменний Дмитро Петрович**, Національна академія внутрішніх справ, професор кафедри кримінального процесу.

Захист відбудеться «24» червня 2014 р. о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.086.01 у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого (61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 70).

Автореферат розіслано «23» травня 2014 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

В. Ю. Шепітько

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) концептуально змінив порядок кримінального провадження, запровадив низку принципово нових інститутів, що вимагають свого наукового осмислення з метою формування нової правозастосовної практики. Скасування стадії порушення кримінальної справи, яка, як зазначали науковці, була так званим «процесуальним фільтром», і внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань усіх відомостей, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення (ст. 214 КПК України), тягнуть за собою значне збільшення розпочатих кримінальних проваджень, частина з яких після проведення досудового розслідування і з'ясування всіх обставин, що мають значення для кримінального провадження, закриватиметься за підставами, передбаченими ст. 284 КПК.

Нова модель процедури досудового розслідування, запроваджена КПК України, дозволяє стверджувати, що саме інститут закриття кримінального провадження, з одного боку, почав виконувати роль своєрідного фільтра, попереджаючи надходження до суду матеріалів, що не потребують судової процедури розгляду, а з другого – став однією з вагомих гарантій захисту особи від необґрунтованого обвинувачення.

Досягнення сформульованих у ст. 2 КПК України завдань кримінального провадження – захист особи, суспільства й держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, забезпечення швидкого, повного й неупередженого розслідування й судового розгляду, щоб кожен, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, а жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не зазнала необґрунтованого процесуального примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура – значною мірою залежить від належного виконання положень закону на етапі завершення кримінального провадження, зокрема, в такій процесуальній формі, як його закриття на стадії досудового розслідування.

Проблеми закриття кримінального провадження (кримінальної справи) були предметом наукового інтересу учених радянської доби, сучасних українських науковців, правників країн близького зарубіжжя, як-то: Ю. В. Баулін, С. М. Благодир, Л. М. Володіна, О. В. Волинська, Г. І. Глобенко, Л. В. Головка, Ю. М. Грошевой, П. М. Давидов, А. Я. Дубинський, В. С. Зеленецький, П. С. Елькінд, О. В. Капліна, Л. М. Карнєєва, В. В. Литвинов, Я. О. Мотовиловкер, Д. П. Письменний, Г. В. Рось, О. Є. Соловійова, М. С. Строгович, Ф. Н. Фаткуллін, В. М. Федченко, Г. П. Хімічова, М. О. Чельцов, М. Є. Шумило та ін.

Питання встановлення нормативної сутності інституту закриття кримінального провадження, вдосконалення механізму його реалізації, оптимізації підстав для закриття провадження завжди

залишалися предметом гострих дискусій у наукових колах. Крім того, наукові дослідження більшості із зазначених учених-правників здійснені на підставі Кримінально-процесуального кодексу України 1960 р. (далі – КПК 1960 р.), а тому в них не були (й не могли бути) враховані новації КПК України, що набув чинності 20 листопада 2012 р. Наведені положення й зумовили вибір теми дисертаційного дослідження й окреслили основні його напрямки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана згідно з планом наукових досліджень кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого і є складовою частиною цільової комплексної програми «Проблеми вдосконалення організації та діяльності суду і правоохоронних органів» (номер державної реєстрації 0106U002293). Тема роботи затверджена вченою радою Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого (протокол № 5 від 19 січня 2008 р.).

Мета й завдання дослідження. Метою роботи є з'ясування специфіки процесуального механізму забезпечення захисту прав і законних інтересів учасників кримінального провадження при його закритті на стадії досудового розслідування, виявлення пов'язаних із цим проблем і розроблення науково обґрунтованих шляхів їх вирішення, установлення способів оптимізації порядку закриття кримінального провадження, удосконалення його правової регламентації з урахуванням загальної правозахисної спрямованості нового кримінального процесуального законодавства.

Досягнення зазначеної мети зумовлює необхідність вирішення таких завдань:

- з'ясувати сутність інституту закриття кримінального провадження як однієї з форм завершення досудового розслідування;
- показати вплив типології й легіслативних форм кримінального процесу на внормування інституту закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування;
- здійснити аналіз процесуального порядку закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування;
- розглянути сукупність гарантій захисту прав і законних інтересів учасників кримінального провадження при його закритті;
- розкрити правові наслідки закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування;
- на підставі проведеного дослідження, й узагальнення правозастосовної практики виявити недоліки правого регулювання процедури закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування і сформулювати науково обґрунтовані пропозиції, спрямовані на її вдосконалення.

Об'єктом дослідження виступають кримінальні процесуальні відносини, що виникають і розвиваються під час закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування.

Предметом дослідження є захист прав і законних інтересів учасників кримінального провадження при його закритті на стадії досудового розслідування.

Методи дослідження обрані з огляду на поставлені мету й завдання дисертації. Використовувався діалектичний метод пізнання дійсності і спеціальні методи – історико-правовий, формально-логічний, системно-структурний, порівняльно-правовий, статистичний та ін.

Звернення до діалектичного методу забезпечило вивчення інституту закриття кримінального провадження в його динаміці з урахуванням цілісності предмета дослідження і взаємопов'язаності окремих його складників. Історико-правовий задіяно для дослідження розвитку юридичної думки щодо захисту прав і законних інтересів учасників кримінального провадження при його закритті на стадії досудового розслідування. Застосування формально-логічного методу дало можливість розмежувати схожі за своїм змістовим навантаженням інститути, зокрема такі, як «закриття кримінального провадження» і «закриття кримінального переслідування». Системно-структурний став у нагоді при класифікації підстав для закриття кримінального провадження. Порівняльно-правовий метод послужив для співставлення проектів КПК, КПК 1960 р. і КПК України, виявлення спільних і відмінних положень у процедурі закриття кримінального провадження. За допомогою статистичного методу узагальнено матеріали правозастосовної практики. Зазначені методи використовувались комплексно, що забезпечило повноту, об'єктивність і всебічність проведеного дослідження.

Нормативно-правове й інформаційне підґрунтя дисертаційної роботи склали: Конституція України, міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, закони й підзаконні нормативно-правові акти України, рішення Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини, постанови Пленуму Верховного Суду України, практика Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, законодавство зарубіжних держав, КПК України 1960 р., проекти КПК України.

Теоретичний фундамент дисертації становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних фахівців у галузі загальної теорії права, конституційного, міжнародного, цивільного, цивільного процесуального, кримінального й кримінального процесуального права.

Емпіричною базою роботи послужили статистичні дані, опублікована практика місцевих та апеляційних судів, результати проведеного авторкою узагальнення слідчої і прокурорської практики закриття кримінальних справ і проваджень (за КПК 1960 р. та КПК України) в Донецькій, Миколаївській, Тернопільській і Харківській областях (усього вивчено 418 справ і проваджень).

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що ця дисертація після прийняття у 2012 р. КПК України є першим в українській кримінальній процесуальній науці комплексним дослідженням проблеми захисту прав і законних інтересів учасників кримінального

провадження при його закритті на стадії досудового розслідування. До найбільш вагомих результатів, що містять наукову новизну, слід віднести наступні.

Уперше:

– запропоновано авторське трактування основного призначення інституту закриття кримінального провадження, який є гарантією захисту особи від необґрунтованого обвинувачення і який у зв'язку зі скасуванням стадії порушення кримінальної справи став тим «процесуальним фільтром», що попереджає надходження до суду матеріалів, не потребуючих процедури судового розгляду;

– визначено вплив типології й легіслативних форм кримінального процесу на внормування інституту закриття кримінального провадження. З огляду на практику Європейського суду з прав людини, на аналіз законодавства держав англо-американської й романо-германської систем права доведено, що закриття кримінального провадження не повинно бути виключною компетенцією суду;

– зроблено висновок, що з метою недопущення зайвого дублювання й витрачення зусиль органів досудового розслідування, необхідно доповнити ст. 214 КПК України положенням, відповідно до якого у внесенні відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань може бути відмовлено за наявності нескасованої постанови про закриття кримінального провадження (справи) чи про відмову в порушенні кримінальної справи за КПК 1960 р.;

– обґрунтовано доцільність подолання існуючої прогалини нормативного регулювання шляхом застосування за аналогією положення ч. 2 ст. 297 КПК України, якщо слідчий або прокурор не звернувся із клопотанням про продовження строку досудового розслідування у зв'язку з його закінченням;

– висловлено пропозицію про потребу законодавчого врегулювання порядку закриття щодо особи кримінального провадження (без закриття провадження в цілому) і його закриття з винесенням відповідних (за назвою) процесуальних рішень;

– рекомендовано законодавчо закріпити вимоги до форми і змісту скарги, що подається на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора (в тому числі й на постанову про закриття кримінального провадження), й запропоновано внесення відповідних змін до КПК України;

– розроблено пропозиції щодо вдосконалення порядку розгляду слідчим суддею скарги на постанову про закриття кримінального провадження, змісту постановлених за результатами судового розгляду рішень, участі в судовому розгляді скарги прокурора, слідчого й особи, яка подала скаргу;

– аргументується недоцільність запровадження непритаманного національній правовій традиції двоетапного порядку документального оформлення закриття кримінального провадження

щодо кримінальних проступків зі складанням слідчим проекту процесуального рішення (ч. 2 ст. 301 КПК України).

Удосконалено:

– дефініції правових конструкцій «закриття кримінального провадження»; «підстави для закриття кримінального провадження»; «захист прав та законних інтересів особи»; «законний інтерес»;

– пропозиції щодо законодавчого закріплення положення, згідно з яким при закритті кримінального провадження, в якому було заявлено цивільний позов, за клопотанням потерпілого (цивільного позивача), слідчий повинен виділити матеріали щодо пред'явленого цивільного позову й направити їх через прокурора до відповідного місцевого суду для розгляду по суті за правилами цивільного судочинства;

– процесуальний порядок закриття кримінального провадження в аспекті захисту прав і законних інтересів учасників кримінального провадження і відповідно до розроблених підходів внести зміни й доповнення до КПК України.

Набули подальшого розвитку:

– розроблені науковцями підходи до розмежування таких категорій, як «закриття кримінального провадження», «закриття кримінального переслідування», «припинення кримінального провадження», «звільнення від кримінальної відповідальності»;

– аргументи на підтримку пропозицій про необхідність доповнення традиційних реабілітуючих підстав для закриття кримінального провадження новою, яка вказувала б на непричетність особи до вчинення кримінального правопорушення;

– погляд згідно з яким до підстав для закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування є сенс віднести примирення підозрюваного з потерпілим;

– пропозиція, відповідно до якої підставу для закриття кримінального провадження, передбачену п. 8 ч. 1 ст. 284 КПК України («відсутність згоди держави, яка видала особу») доцільно перенести до переліку підстав для зупинення досудового розслідування;

– наукова позиція щодо доцільності нормативного врегулювання можливості в низці випадків продовжувати дію заходів забезпечення цивільного позову й після набрання чинності постановою про закриття кримінального провадження, з метою гарантування потерпілому (цивільному позивачеві) реалізації його права на відшкодування, в межах цивільного судочинства шкоди, завданої кримінальним правопорушенням;

– підходи до розуміння забезпечення відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів досудового розслідування і прокуратури як публічного обов'язку державних органів, що здійснюють кримінальне провадження.

На підставі проведеного дослідження запропоновано внести зміни й доповнення до ч. 9 ст. 100, ст. 214, ст. 284 і ч. 1 ст. 304 КПК України, до Цивільного процесуального кодексу України, ст. 11 Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду», а також доповнити КПК України низкою нових статей.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертації висновки й рекомендації можуть бути використані: а) у науково-дослідницькій роботі – для подальших досліджень інституту закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування; б) у законотворчому процесі – при вдосконаленні чинного кримінального процесуального законодавства; в) у правозастосовній діяльності – з метою надання практичної допомоги слідчим і прокурорам у правильному застосуванні закону; г) у навчальному процесі – викладанні курсу кримінального процесу та інших навчальних дисциплін, підготовці підручників і науково-практичних посібників.

Апробація результатів дослідження. Робота виконана на кафедрі кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого і рекомендована до захисту. Основні положення дослідження доповідалися й були предметом обговорення на всеукраїнських та регіональних наукових і науково-практичних конференціях: «Юридична осінь 2009 року» (13 листопада 2009 р., м. Харків); «Теоретичні основи забезпечення якості кримінального законодавства та правозастосовної діяльності у сфері боротьби зі злочинністю» (15 травня 2009 р., м. Харків); «Реформування судових і правоохоронних органів України: проблеми та перспективи» (14 травня 2010 р., м. Харків); «Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики» (8 жовтня 2010 р., м. Одеса); «Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення» (19 жовтня 2010 р., м. Харків); «Гуманізація у сфері кримінальної юстиції: сучасний стан та перспективи розвитку» (18 лютого 2011 р., м. Одеса); «Теорія та практика протидії злочинності» (15 квітня 2011 р., м. Харків); «Захист прав і законних інтересів особи у кримінальному судочинстві» (20 травня 2011 р., м. Харків); «Державна політика у сфері захисту прав потерпілих від кримінальних правопорушень в Україні» (25 квітня 2013 р., м. Харків); «Актуальні проблеми юридичної науки і практики» (29-30 квітня 2013 р., м. Харків); «Актуальні проблеми застосування Кримінального процесуального кодексу України: до річниці набуття чинності» (29 листопада 2013 р., м. Харків).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження знайшли відбиття в 7-ми статтях, опублікованих у фахових наукових виданнях, і в тезах 10-ти доповідей на наукових і науково-практичних конференціях.

Структура дисертації зумовлена предметом, цілями й завданнями дослідження. Робота складається зі вступу, 3-х розділів, що містять 10 підрозділів, висновків, додатків і списку

використаних джерел (278 найменувань). Загальний обсяг рукопису дисертації становить 228 сторінок, з яких основного тексту – 195 сторінок; додатки – 3 сторінки; список використаних джерел охоплює – 30 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертації, визначаються мета, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, висвітлюються наукова новизна і практичне значення одержаних результатів, наводяться дані щодо їх апробації і впровадження, публікацій, структури й обсягу роботи.

Розділ 1. «Сутність і значення інституту закриття кримінального провадження» складається із 3-х підрозділів.

У **підрозділі 1.1. «Закриття кримінального провадження як одна з форм закінчення досудового розслідування»** наведено аналітичний огляд існуючих теоретичних поглядів на закриття кримінального провадження, яке розглядається як багатоаспектне правове явище, а саме як: (а) правовий інститут, (б) кримінальна процесуальна діяльність, (в) кримінальне процесуальне рішення, (г) завершальний етап досудового розслідування, (д) одна із форм закінчення досудового розслідування, (е) юридичний факт, (є) процесуальна гарантія проти необґрунтованого притягнення до кримінальної відповідальності.

З'ясовується співвідношення таких правових конструкцій, як «закриття кримінального провадження», «закриття кримінального переслідування», «припинення кримінального провадження», «звільнення особи від кримінальної відповідальності».

У **підрозділі 1.2. «Проблеми класифікації підстав для закриття кримінального провадження»** критично проаналізовані існуючі в науці класифікації підстав для закриття кримінального провадження за такими критеріями, як: (а) правова природа, (б) правові наслідки, (в) наявність або відсутність законодавчих застережень щодо можливості закриття кримінального провадження, (г) обсягом закриття провадження, (д) суб'єктом прийняття рішення. Наводяться аргументи на підтримку позиції, за якою класифікація підстав для закриття кримінального провадження за правовими наслідками на реабілітуючі й нереабілітуючі дозволяє найповніше розкрити сутність інституту закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування, визначити його поняття і правові наслідки, зокрема, щодо реалізації презумпції невинуватості й поновлення правового становища особи.

У **підрозділі 1.3. «Вплив типології і легіслативних форм кримінального процесу на побудову процедури закриття кримінального провадження»** проведено порівняльний аналіз законодавства держав англо-американської й романо-германської систем права, на підставі якого стверджується, що закриття кримінального провадження не повинно бути виключною прерогативою суду, як це

пропонують окремі вчені. Прийняття такого рішення на стадії досудового розслідування слідчим або прокурором забезпечує оптимальний розподіл навантаження між органами досудового розслідування, прокуратури й суду, гарантує право особи, щодо якої здійснюється кримінальне провадження, на вирішення питання про його закриття в розумні строки, сприяє розвитку медіаційних процедур.

Аргументовано, що таку підставу для звільнення особи від кримінальної відповідальності, як примирення винного з потерпілим (ст. 46 КК України) доцільно віднести до підстав закриття провадження під час досудового розслідування з відповідною зміною її назви на «примирення підозрюваного з потерпілим».

Розділ 2. «Гарантії захисту прав і законних інтересів учасників кримінального провадження при його закритті на стадії досудового розслідування» складається із 5-ти підрозділів.

У підрозділі 2.1. «Права і законні інтереси осіб як об'єкт забезпечення» з'ясовуються зміст і співвідношення понять «права» і «законні інтереси», відзначається, що в більшості випадків категорія «права й законні інтереси» вживається в юридичній літературі як усталена мовна конструкція без указівки на нормативне навантаження окремих її складників. Такий підхід свідчить про змістовну єдність понять «право» і «законний інтерес», але не дає підстав для їх повного ототожнення. Аналіз підходів науковців, правової позиції Конституційного Суду України дозволили авторці сформулювати власну дефініцію поняття «законний інтерес» і виокремити його види, які потенційно можуть бути предметом захисту у кримінальному провадженні.

З метою дослідження кримінального процесуального механізму захисту прав і законних інтересів особи при закритті кримінального провадження дисертантка звертається до тлумачення таких термінів як «реалізація», «охорона», «захист», «забезпечення» (прав та законних інтересів). З урахуванням того, що в теорії права, в інших галузевих правових науках не склалося одностайного підходу до їх співвідношення в дисертації використано широкий підхід до розуміння конструкції «захист прав та законних інтересів осіб», під якою розуміється заснований на нормах Конституції України, на міжнародно-правових актах, чинному кримінальному процесуальному законодавстві публічно-правовий обов'язок державних органів, що ведуть кримінальне провадження, спрямований на створення належних умов для безпосередньої реалізації наданих законом учасникам кримінального провадження прав, на сприяння цьому й відновлення у випадку порушення.

Гарантіями захисту прав і законних інтересів особи при закритті кримінального провадження на стадії досудового розслідування є: (а) нормативно закріплений процесуальний механізм (кримінальна процесуальна форма); (б) загальні засади кримінального провадження; (в) дотримання вимог законності й обґрунтованості рішення про закриття кримінального

провадження; (г) прокурорський нагляд і судовий контроль за законністю й обґрунтованістю його закриття.

У підрозділі 2.2. «Роль презумпції невинуватості при закритті кримінального провадження на стадії досудового розслідування» доводиться, що презумпція невинуватості має не тільки визначальне значення при прийнятті процесуального рішення про закриття кримінального провадження, а й безпосередньо впливає на правову модель інституту закриття кримінального провадження.

Наводяться аргументи, що вказують на недосконалість існуючих реабілітуючих підстав для закриття кримінального провадження, і пропонується доповнити КПК України новою – «непричетність особи до вчинення кримінального правопорушення». Передбачена п. 3 ч. 1 ст. 284 КПК України підстава («не встановлені достатні докази для доведення винуватості особи в суді і вичерпані можливості їх отримати»), яка традиційно зазнає критики з боку науковців, має бути теж залишена в КПК України, оскільки вона може відображати ситуацію, що об'єктивно склалася в доказуванні.

У підрозділі 2.3. «Процесуальний порядок закриття кримінального провадження як гарантія забезпечення прав і законних інтересів його учасників» з метою виявлення можливих шляхів оптимізації й удосконалення процесуального порядку закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування критично аналізується його чинна правова регламентація.

Діяльність із закриття кримінального провадження розглядається як поетапна і включає в себе: (а) прийняття рішення, (б) процесуальне його оформлення, (в) повідомлення учасників процесу про прийняте рішення, (г) ознайомлення з матеріалами закритого кримінального провадження, (д) виконання рішення про закриття кримінального провадження, (е) застосування норм інституту реабілітації, (є) оскарження рішення про закриття кримінального провадження.

Зважаючи на важливість для учасників кримінального процесу рішення про закриття кримінального провадження, наголошується, що з метою його оптимізації доцільно доповнити ст. 284 КПК України положеннями такого змісту: «Постанова про закриття кримінального провадження повинна бути винесена негайно після з'ясування підстав, передбачених ч. 1 цієї статті». Копія постанови про закриття кримінального провадження має бути надіслана його учасникам, інтересів яких вона стосується, невідкладно після прийняття вказаного рішення.

Підкреслюється потреба відносити до переліку осіб, прав і законних інтересів яких стосується рішення про закриття кримінального провадження, цивільного позивача й відповідача, заставодавця, підприємство, установу чи організацію, де працює (працювала) особа, яка притягалася до кримінальної відповідальності, родичів померлого підозрюваного (обвинуваченого) та ін.

Обстоюється точка зору, відповідно до якої визнання за п. 8 ч. 1 ст. 284 КПК України («відсутність згоди держави, яка видала особу») значення підстави не для закриття кримінального провадження, а для зупинення досудового розслідування.

У підрозділі 2.4. «Законність, обґрунтованість і вмотивованість рішення про закриття кримінального провадження як гарантія забезпечення прав і законних інтересів його учасників» у результаті проведеного узагальнення правозастосовної практики сформульовано низку рекомендацій практичного спрямування стосовно змісту постанови слідчого чи прокурора про закриття кримінального провадження.

Обґрунтовується доцільність подолання існуючої прогалини нормативного регулювання: у випадках спливу гранично можливого строку досудового розслідування застосовувати за аналогією положення ч. 2 ст. 297 КПК України (в разі відмови у продовженні строку досудового розслідування прокурор зобов'язаний протягом 5-ти днів закрити провадження або передати його до суду), якщо слідчий чи прокурор не звернувся з клопотанням про продовження строку досудового розслідування у зв'язку з його закінченням.

Аргументується думка, що прокуророві, який здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва останнім, слід законодавчо надати право закривати кримінальне провадження з підстав, передбачених ч. 1 ст. 284 КПК України, незалежно від наявності підозрюваного, що зумовлюється процесуальним положенням цієї особи у кримінальному провадженні.

Дисертантка вважає недоцільним запровадження непритаманного національній правовій традиції двоетапного порядку документального оформлення закриття кримінального провадження щодо кримінальних проступків зі складанням слідчим проекту процесуального рішення (ч. 2 ст. 301 КПК України), який подається для затвердження прокуророві.

У підрозділі 2.5. «Прокурорський нагляд і судовий контроль у системі гарантій прав і законних інтересів учасників кримінального провадження при його закритті на стадії досудового розслідування» розглядається низка питань доктринального і прикладного характеру, яким притаманна неоднозначність підходів у теорії кримінального процесуального права і (або) які викликають складнощі при практичному застосуванні законодавства.

Авторка пропонує початок відліку строку оскарження постанови про закриття кримінального провадження до суду відраховувати з моменту отримання або копії рішення, або (якщо мало місце оскарження до прокурора) повідомлення про відмову у скасуванні оскаржуваної постанови, що вимагає внесення змін до ч. 1 ст. 304 КПК України.

Запропоновано доповнити ст. 304 КПК України відповідною частиною, яка міститиме вимоги до скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого і прокурора під час досудового розслідування.

Указується на необхідність обов'язкової участі прокурора (на відміну від слідчого) в судовому розгляді скарги на постанову про закриття кримінального провадження. У випадку нез'явлення в судові засідання особи, яка її подала, слід установити правило, згідно з яким слідчий суддя зобов'язаний повторно викликати скаржника в межах строку розгляду скарги, а після його спливу закрити провадження у зв'язку з неявкою останнього або розглянути її по суті, якщо від цієї особи надійшла заява про розгляд скарги за її відсутності.

Розділ 3. «Кримінальна процесуальна діяльність під час виконання рішення про закриття кримінального провадження» складається із 2-х підрозділів.

У підрозділі 3.1. «Правові наслідки закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування» зазначається, що з метою забезпечення захисту прав і законних інтересів учасників кримінального провадження під час виконання рішення про закриття кримінального провадження доцільно ст. 284 КПК України доповнити положеннями, які повинні: а) передбачати порядок продовження дії заходів забезпечення цивільного позову й після набрання чинності постановою про закриття кримінального провадження; б) урегулювати питання повідомлення спадкоємців померлої особи про закриття кримінального провадження за реабілітуючою підставою; в) зобов'язувати слідчого і прокурора зазначати в постанові про закриття кримінального провадження (на підставі п. 1–3 ч. 1 ст. 284 КПК) про наявність права особи на відшкодування шкоди, завданої незаконним діями цих суб'єктів.

Акцентується увага на необхідності внесення відповідних змін до ч. 9 ст. 100 КПК України, згідно з якими доля речових доказів має вирішуватися не лише судом при ухваленні судового рішення, а й слідчим або прокурором при закритті кримінального провадження.

Пропонується передбачити законодавче положення, що при закритті кримінального провадження у якому було заявлено цивільний позов, слідчий або прокурор за клопотанням потерпілого (цивільного позивача) повинен виділити матеріали щодо пред'явленого цивільного позову й направити їх через прокурора до суду для розгляду за правилами цивільного судочинства.

У підрозділі 3.2. «Відшкодування (компенсація) шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів, що здійснювали оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, як правовий наслідок закриття кримінального провадження за реабілітуючими підставами» досліджуються проблемні питання реабілітації у кримінальному провадженні й доводиться потреба встановлення публічно-правового обов'язку органів держави відшкодувати в повному обсязі шкоду, що була протиправно заподіяна особі.

Як вважає дисертантка, треба під реабілітацією у кримінальному процесі розуміти систему передбачених законом соціально-правових заходів, спрямованих на забезпечення офіційної констатації відсутності в державі будь-яких підстав для притягнення до кримінальної

відповідальності реабілітованої особи й наділення її правом на відшкодування в повному обсязі шкоди, завданої незаконним кримінальним провадженням.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення й вирішення наукового завдання, що полягає в з'ясуванні специфіки процесуального механізму забезпечення захисту прав і законних інтересів учасників кримінального провадження при його закритті на стадії досудового розслідування, у виявленні пов'язаних із цим проблем та розробка науково обґрунтованих шляхів їх подолання, установленні способів оптимізації порядку закриття кримінального провадження, удосконаленні його правової регламентації з урахуванням загальної правозахисної спрямованості нового кримінального процесуального законодавства. Проведене наукове дослідження дає можливість сформулювати певні висновки і пропозиції.

1. Закриття кримінального провадження – багатоаспектне правове явище, яке може бути розглянуте як: (а) правовий інститут, (б) кримінальна процесуальна діяльність, (в) кримінальне процесуальне рішення, (г) завершальний етап досудового розслідування, (д) одна з форм закінчення досудового розслідування, (е) юридичний факт, (є) процесуальна гарантія проти необґрунтованого притягнення до кримінальної відповідальності.

2. Як правовий інститут закриття кримінального провадження становить собою сукупність норм кримінального процесуального права, що регламентують підстави і процесуальний порядок закінчення провадження в цій формі. Закриття кримінального провадження – це передбачена кримінальним процесуальним законом діяльність слідчого або прокурора, спрямована на завершення досудового розслідування (повністю або в певній частині), вирішення завдань кримінального провадження, відновлення правового положення особи, щодо якої здійснювалося кримінальне провадження, визначення долі речових доказів, скасування заходів забезпечення кримінального провадження.

У зв'язку з тим, що відповідно до КПК України (ст. 214) до ЄРДР повинні вноситися всі заяви й повідомлення, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, а слідчий і прокурор зобов'язані розпочати досудове розслідування, інститут закриття кримінального провадження став, так би мовити, «процесуальним фільтром», який не тільки гарантує захист особи від необґрунтованого обвинувачення, а й попереджає надходження до суду матеріалів, що не потребують процедури судового розгляду.

3. З урахуванням того, що в теорії права й у галузевих юридичних науках не склалося єдиного підходу до співвідношення понять «захист прав», «забезпечення прав», «охорона прав», у дисертації «захист прав і законних інтересів осіб» розглядається в широкому розумінні – як заснований на нормах Конституції України, міжнародно-правових актах, чинному кримінальному

процесуальному законодавстві публічно-правовий обов'язок державних органів, що ведуть кримінальне провадження, спрямований на створення належних умов для безпосередньої реалізації прав наданих законом особам, які приймають участь у кримінальному провадженні і для сприяння їх відновленню у випадку порушення.

Захист прав осіб під час закриття кримінального провадження має здійснюватися, принаймні, у 3-х напрямках: (а) інформування учасників кримінального провадження про їх права, (б) забезпечення реалізації їх прав і законних інтересів і (в) відновлення порушених прав.

4. З метою недопущення зайвого дублювання в діяльності органів досудового розслідування вноситься пропозиція доповнити ст. 214 КПК України положенням, відповідно до якого за наявності нескасованої постанови про закриття кримінального провадження (справи) чи про відмову в порушенні кримінальної справи за КПК 1960 р. у внесенні відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань може бути відмовлено

5. На підставі аналізу практики Європейського суду з прав людини, законодавства держав англо-американської й романо-германської систем права зроблено висновок, що закриття кримінального провадження не повинно бути виключно компетенцією суду. Прийняття слідчим або прокурором рішення про закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування у визначених законом випадках, забезпечує оптимальний розподіл навантаження між органами досудового розслідування, прокуратури й суду й гарантує право особи, щодо якої здійснюється кримінальне провадження, на вирішення питання про закриття кримінального провадження в розумні строки.

З огляду на процесуальний статус прокурора, здійснюючого нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва останнім, пропонується надати йому право закривати кримінальне провадження з підстав, передбачених ч. 1 ст. 284 КПК України, незалежно від того, чи повідомлялось особі про підозру.

6. Констатується недосконалість правової конструкції реабілітуючих підстав для закриття кримінального провадження, що містяться у пунктах 1-3 ч. 1 ст. 284 КПК. Одна з підстав, як «не встановлені достатні докази для доведення винуватості особи», що традиційно зазнає критики, може разом з тим віддзеркалювати ситуацію, що об'єктивно склалася в доказуванні, а тому й повинна залишитись у КПК України. Пропонується водночас доповнити КПК новою (четвертою) реабілітуючою підставою – «непричетність особи до вчинення кримінального правопорушення».

7. До підстав закриття провадження на стадії досудового розслідування доцільно віднести також примирення підозрюваного з потерпілим, що надасть можливість: (а) розвантажити суди, знявши з них обов'язок прийняття рішення по ситуації, яка не потребує судового розгляду, оскільки вона позбавлена ознак конфліктності; (б) підвищити рівень захисту законних інтересів сторони захисту й потерпілого, тому що невизначеність в очікуванні судового розгляду завдає

моральних страждань учасникам кримінальних процесуальних правовідносин; (в) дозволить значно прискорити кримінальне провадження; (г) сприятиме гуманізації кримінального процесу.

8. На вдосконалення правових вимог до змісту постанови про закриття кримінального провадження спрямовані сформульовані в дисертації доповнення до ст. 284 КПК України, відповідно до яких цей процесуальний документ має містити: (а) назву, яка відповідає процесуальній ситуації, що склалася в доказуванні («Постанова про закриття кримінального провадження щодо особи» і «Постанова про закриття кримінального провадження»); (б) рішення про скасування арешту майна й відсторонення особи від посади, якщо такі заходи застосовувались; (в) вирішення питання про речові докази, що зазначаються в резолютивній частині постанови.

9. Обґрунтовується на підставі проведеного дослідження доцільність доповнення ст. 284 КПК України положеннями, спрямованими на захист прав і законних інтересів потерпілого, а саме: (а) при закритті кримінального провадження, в якому було заявлено цивільний позов, слідчий за клопотанням потерпілого (цивільного позивача) виділяє матеріали, що стосуються пред'явленого цивільного позову, й направляє їх через прокурора до суду для розгляду по суті за правилами цивільного судочинства; (б) за клопотанням потерпілого, цивільного позивача слідчий суддя може продовжити дію заходів забезпечення цивільного позову й після набрання чинності постановою про закриття кримінального провадження, винесеної на підставі пунктів 2, 4–6, 8 ч. 1 ст. 284 КПК, на строк, що не перевищує тридцяти діб. Якщо протягом цього строку, особа, заінтересована у відшкодуванні майнової шкоди, не подасть позов у порядку цивільного судочинства, а також заяву про забезпечення такого позову, заходи по забезпеченню цивільного позову, застосовані на підставі положень цього Кодексу, скасовуються.

10. Для подолання прогалини існуючої в нормативному регулюванні, пропонується застосовування за аналогією положення ч. 2 ст. 297 КПК України, якщо слідчий або прокурор не звернувся з клопотанням про продовження строку досудового розслідування у зв'язку з його закінченням.

11. Процедура закриття кримінального провадження щодо злочинів повинна бути уніфікованою із процедурою закриття кримінального провадження щодо кримінальних проступків, за винятком особливостей, притаманних саме цій формі закінчення досудового розслідування. У зв'язку із цим визнається недоцільним запровадження невластивого національній правовій традиції двоетапного порядку документального оформлення закриття кримінального провадження щодо кримінальних проступків зі складанням слідчим проекту процесуального рішення (ч. 2 ст. 301 КПК України), який подається прокуророві для затвердження.

12. Захисту прав і законних інтересів осіб сприятиме доповнення кримінального процесуального законодавства положеннями щодо: (а) кола суб'єктів, наділених правом оскарження рішення про закриття кримінального провадження й надання їм можливості ознайомлюватися з матеріалами закритого кримінального провадження; (б) удосконалення процедури закриття кримінального провадження щодо померлого; (в) порядку відліку строку оскарження постанови про закриття кримінального провадження; (г) надання особою, яка оскаржує постанову про закриття кримінального провадження, до скарги належної кількості її копій; (д) строку, протягом якого копії скарги на постанову про закриття провадження мають бути направлені учасникам провадження; (е) можливості подати свої письмові заперечення щодо скарги на постанову про закриття кримінального провадження.

13. З урахуванням відсутності у КПК України вимог до змісту й форми скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого і прокурора під час досудового розслідування, в тому числі й на постанову про закриття кримінального провадження, доцільно доповнити ст. 304 КПК України відповідною частиною, в якій передбачити ці вимоги.

14. У зв'язку з недосконалістю процедури судового розгляду скарги на постанову про закриття кримінального провадження, сформульовано пропозиції щодо участі в ній прокурора, (який бере участь обов'язково), слідчого (участь якого є обов'язковою, якщо рішення про це прийме слідчий суддя), а також особи, яка подала скаргу. При нез'явленні скаржника в судове засідання без поважних причин пропонується зобов'язати слідчого суддю повторно викликати його в межах строку розгляду скарги, а після спливу цього строку закрити провадження у зв'язку з його неявкою, або розглянути останню по суті, якщо від цієї особи надійшла заява про розгляд скарги за її відсутності.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті, опубліковані у фахових виданнях:

1. Шилова Д. В. Класифікація підстав до закриття кримінальної справи / Д. В. Шилова // Часопис Хмельн. ун-ту управління та права «Університетські наукові записки». – 2010. – Вип. 1. – С. 152-159.
2. Шилова Д. В. Проблеми оскарження постанови про закриття кримінальної справи / Д. В. Шилова // Пробл. законності: академ. зб. наук. пр. / відп. ред. В.Я. Тацій. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2010. – Вип. 112. – С. 262-270.
3. Шилова Д. В. Законність та обґрунтованість постанови слідчого про закриття кримінальної справи як гарантія забезпечення прав та законних інтересів учасників кримінального процесу // Часопис Хмельн. ун-ту управління та права «Університетські наукові записки». – 2011. – № 2 (38). – С. 328-327.

4. Шилова Д. В. Нормативная модель прекращения уголовного производства на стадии досудебного расследования по новому Уголовному процессуальному кодексу Украины / Д. В. Шилова // Журн. науч. публикаций аспирантов и докторантов. – Курск, 2013. – № 8. – С. 52-55.

5. Шилова Д. В. Проблема алгоритмизации процедуры прекращения уголовного производства на стадии досудебного расследования / Д. В. Шилова // Журн. науч. публикаций аспирантов и докторантов. – Курск, 2013. – № 10. – С. 118-121.

6. Шилова Д. В. Проблеми тлумачення та застосування статті 284 "Закриття кримінального провадження" Кримінального процесуального кодексу України / Д. В. Шилова // Актуал. пробл. права: теорія і практика: зб. наук. пр. – Луганськ: Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2013. – № 28. – С. 577-583.

7. Шилова Д. В. Відшкодування (компенсація) шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю, як правовий наслідок закриття кримінального провадження за реабілітуючими підставами [Електрон. ресурс] / Д. В. Шилова // Теорія і практика правознавства: електрон. наук. фахове видання Нац. ун-ту «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – 2014. – Вип. 2 (4) 2013. – С. 1-12. – Режим доступу: http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=535&Itemid=220&lang=uk.

Тези доповідей:

8. Шилова Д. В. Проблеми закриття кримінальної справи за недоведеністю участі обвинуваченого у вчиненні злочину / Д. В. Шилова // Юридична осінь 2009 року: тези доп. та наук. повідом. міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та здобувачів / за заг. ред. А. П. Гетьмана. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2009. – С. 318-321.

9. Шилова Д. В. Підвищення якості формування реабілітуючих підстав закриття кримінальної справи / Д. В. Шилова // Теоретичні основи забезпечення якості кримінального законодавства та правозастосовчої діяльності у сфері боротьби зі злочинністю в Україні : матеріали наук. конф., 15 трав. 2009 р. / голов. ред. В. І. Борисов. – Х. : Право, 2009. – С. 253-255.

10. Шилова Д. В. Типологія кримінального процесу та її вплив на реформування інституту закриття кримінальної справи / Д. В. Шилова // Реформування судових і правоохоронних органів України : проблеми та перспективи : матер. наук.-практ. конф. 14 трав. 2010 р. / редкол.: В. В. Сташис (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х. : Одиссей, 2010. – С. 299-302.

11. Шилова Д. В. Проблеми оскарження постанови про закриття кримінальної справи / Д. В. Шилова // Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики : матер. 2-ї міжнор. наук.-практ. конф. 8 жовт. 2010 р. – Одеса. – Т. 2. – С. 362-365.

12. Шилова Д. В. Закриття кримінальної справи як одна із форм закінчення досудового розслідування / Д. В. Шилова // Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх

вирішення: матер. постійно діючого наук.-практ. семінару, 19 жовт. 2010 р. – Вип. 2. – Х.: ТОВ «Оберіг», 2010. – С. 330-334.

13. Шилова Д. В. Гуманістичні начала в діяльності слідчого при закритті кримінальної справи / Д. В. Шилова // Гуманізація у сфері кримінальної юстиції: сучасний стан та перспективи розвитку: Матер. «круглого столу», 18 лют. 2011 р., м. Одеса. – С. 100-103.

14. Шилова Д. В. Роль презумпції невинуватості при закритті кримінальної справи / Д. В. Шилова // Від громадянського суспільства – до правової держави: Теорія та практика протидії злочинності: 6 Міжнародна науково-практична конференція, 15 квітня 2011 р. зб. тез доп. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – С. 226-228.

15. Шилова Д. В. Судовий контроль в системі гарантій забезпечення прав і законних інтересів учасників кримінального процесу при закритті кримінальної справи на стадії досудового розслідування / Д. В. Шилова // Захист прав і законних інтересів особи у кримінальному судочинстві: матер. наук. семінару, 20 трав. 2011 р. / редкол. : В. І. Борисов (голов. ред.), Н. В. Сібільова (наук. ред.) та ін. – Харків : вид-во ФІНН, 2011. – С. 130-133.

16. Шилова Д. В. Проблеми вдосконалення норм КПК України, які пов'язані із закриттям кримінального провадження щодо померлого / Д. В. Шилова // Актуальні проблеми юридичної науки і практики: тези доп. та наук. повідом. учасників Третьої всеукр. наук.-практ. конф. – Х. : Нац. ун-т. «ЮАУ ім. Ярослава Мудрого», 2013. – С. 315-316.

17. Шилова Д. В. Проблеми забезпечення обов'язкової участі захисника у кримінальному провадженні щодо реабілітації померлої особи / Д. В. Шилова // Державна політика у сфері захисту прав потерпілих від кримінальних правопорушень в Україні : матер. «круглого столу», 25 квіт. 2013 р. / ред. кол.: В. І. Борисов (голов. ред.), Б. М. Головкін (заст. голов. ред.) та ін. – Х. : Право, 2013. – С. 325-327.

АНОТАЦІЯ

Шилова Д. В. Захист прав та законних інтересів учасників кримінального провадження при його закритті на стадії досудового розслідування. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України. – Харків, 2014.

У роботі з'ясовано сутність захисту прав і законних інтересів учасників кримінального провадження при його закритті на стадії досудового розслідування. Досліджено такі основні гарантії прав і законних інтересів учасників кримінального провадження при його закритті, як: нормативно закріплений процесуальний механізм (кримінальна процесуальна форма); загальні

засади кримінального провадження; дотримання вимог законності і обґрунтованості рішення про закриття кримінального провадження; прокурорський нагляд і судовий контроль за законністю й обґрунтованістю його закриття. Висвітлено зміст кримінальної процесуальної діяльності на етапі виконання рішення про закриття кримінального провадження.

Сформульовано низку пропозицій, спрямованих на вдосконалення кримінального процесуального механізму захисту прав і законних інтересів учасників кримінального провадження при його закритті на стадії досудового розслідування.

Ключові слова: захист прав і законних інтересів учасників кримінального провадження, закриття кримінального провадження, гарантії прав і законних інтересів учасників кримінального провадження, досудове розслідування, виконання рішення про закриття кримінального провадження.

АННОТАЦІЯ

Шилова Д. В. Защита прав и законных интересов участников уголовного производства при его прекращении на стадии досудебного расследования. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза, оперативно-розыскная деятельность. – Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Министерство образования и науки Украины. – Харьков, 2014.

Диссертация посвящена исследованию теоретических и практических проблем защиты прав и законных интересов участников уголовного производства при его прекращении на стадии досудебного расследования.

Прекращение уголовного производства рассматривается как многоаспектное правовое явление, а именно: правовой институт; уголовно-процессуальная деятельность; уголовно-процессуальное решение; завершающий этап досудебного расследования; одна из форм окончания досудебного расследования; юридический факт; процессуальная гарантия против необоснованного привлечения к уголовной ответственности.

Анализируются существующие в науке классификации оснований для прекращения уголовного производства: (а) по правовой природе; (б) в зависимости от правовых последствий; (в) по наличию или отсутствию законодательных оговорок о возможности прекращения уголовного производства; (г) в зависимости от объема прекращения производства; (д) в зависимости от субъекта принятия решения.

Освещаются основные гарантии прав и законных интересов участников уголовного производства при его прекращении, а именно: нормативно закреплённый процессуальный механизм (процессуальная форма); принципы уголовного производства; требования,

предъявляемые к постановлению о прекращении уголовного производства; прокурорский надзор и судебный контроль за законностью и обоснованностью прекращения уголовного производства.

Выясняется правовое содержание и соотношение таких понятий, как «права» и «законные интересы личности». Предлагается авторская дефиниция понятия «законный интерес» и рассматриваются те его виды, которые потенциально могут быть предметом защиты при прекращении уголовного производства. Критически анализируется процессуальный порядок прекращения уголовного производства на стадии досудебного расследования. Анализируются проблемы, связанные с институтом возмещения вреда, причиненного незаконными действиями органов обвинения в случае прекращения уголовного производства по реабилитирующим основаниям. Освещаются предложения по их нормативному разрешению.

Ключевые слова: защита прав и законных интересов участников уголовного производства, прекращение уголовного производства, гарантии прав и законных интересов участников уголовного производства, досудебное расследование, исполнение решения о прекращении уголовного производства.

SUMMARY

Shilova D. V. Protection of rights and legal interests of participants in criminal proceedings to terminate it at the stage of pre-trial investigation. – On rights for a manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of juridical sciences, specialty 12.00.09 – criminal procedure and criminology; forensics; operatively-search activity. – National Law University named after Yaroslav the Wise, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kharkov, 2014.

In this paper essence protect the rights and legitimate interests of the criminal proceedings when it is closed under preliminary investigation; investigated such basic guarantees of rights and legitimate interests of the criminal proceedings when it is closed, as a procedural order terminating the criminal proceedings, the legality, validity and motivation of the decision to close the proceedings, the prosecutor's supervision and judicial monitoring at the close of the criminal proceedings. Deals with the content of the criminal procedural activities at the stage of the decision to close criminal proceedings.

Formulated a number of proposals aimed at improving the criminal procedural mechanism to protect the rights and interests of participants in criminal proceedings when it is closed under preliminary investigation.

Keywords: protection of rights and legal interests of the criminal proceedings, the closure of criminal proceedings safeguards the rights and interests of participants in criminal proceedings, pre-trial investigation, the decision terminating the criminal proceedings.

Відповідальний за випуск
кандидат юридичних наук, доцент Туманянц А. Р.

Підписано до друку 19. 05. 2014 р. Формат 60x90/16
Папір офсетний. Віддруковано на різнографі.
Умовн. друк. арк. 0,7. Облік. – вид. арк. 0,9.
Тираж 100 прим. Зам. № 910

Друкарня
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77.